

Η ΤΙΜΗ ΚΑΙ ΤΟ ΧΡΗΜΑ U

Κάθε βράδυ πολλοί μαστόροι που ασκόλαιναν από το έργο τους έρχονταν από τη χώρα στο προάστιο: χτιστάδες με τὰ παληὰ ξερὰ μισοκάπελλά τους, τὰ ρούχα τους, τὰ ποδιάματά τους άσβεστωμένα, μαραγγοί με τις καθημερινές τους φορεσιές, εργάτες από τὰ διάφορα έργοστάσια σκεφτικοί, λιγνοί, και σάν αλαλιασμένοι από τούς κρότους της μηχανής, ξυπόλητοι χαμάληδες, βαρκάρηδες, χωριάτες κι άλλοι άθρώποι κάθε τέχνης· κ' είχε αὐτήν τήν ώρα ο δρόμος ζωή γιατί κι δλας έπηγαίνοερχόνταν πολλά άμάξια και κάρρα της έξοχής και της χώρας. Άλλοι έπήγαίναν σπίτι τους, άλλοι στην ταβέρνα για νά δειπνήσουν και νά ξεφαντώσουν με τούς συντρόφους τους.

Κ' ή πλιό άκουσμένη στο προάστιο, για τὸ καλὸ της κρασί, εΐταν ή ταβέρνα τοῦ Τραγοῦδη, ένα μαγαζὶ στὸν κεντρικὸ τὸ δρόμο, με τὰ μάρμαρα της πόρτας και τῶν παράθυρων βυμένα γαλάζια, που αὐτήν τήν ώρα εΐταν κι δλας φωτισμένο μέσα και γιομάτο κόσμο. Δίπλα σιμά στοὺς σοδαντισμένους τοίχους, εΐταν μεγάλα ξύλινα τραπέζια και από κάθε μέρος τῶν τραπεζιῶν μακροὶ στενοὶ ξύλινοι μπάγκοι, όπου σιμά-σιμά έκαθόνταν οί άθρώποι. Δεξιά μία συντροφιά από άντρες νέους και μισόκοπους, έπινε κρασί κ' έτραγουδοῦσε, σ' ένα άλλο τραπέζι μερικοὶ χωριάτες ήσυχα έδειπνοῦσαν με οίκονομία κ' έκουδέντιαζαν δειλά και σιγανὰ σὰ νά έφοδούνταν τούς άθρώπους της χώρας. Μία βρειὰ μυρωδιά κρασιοῦ, μαγειριοῦ, σκόρδου ὠμοῦ, τσιγάρου και άθρώπινου ἔδρου έφούντωνε τὸν άγέρα, και καταχνιά έθάμπωνε τὸ φῶς που έρρίχναν τὰ λίγα φωτερὰ που έκρεμόνταν στοὺς τοίχους.

«Φέρε μας κρασί, δύο καρτούτσα» έφώναξε χοντρόφωνα ένας από τή συντροφιά που έτραγουδοῦσε, και που τότες εΐχε τελειώσει ένα τραγούδι, σέρνοντας για πολλήν ώρα σὲ διάφορες φωνές τήν τελευταία νότα.

«Μωρὲ έφέτος» έκαμε ένας άλλος «είναι κι αὐτὸ τόσο ακριδὸ, που δὲ μεθαίει πλιὸ κανένας σ' ὄλο τὸ νησί.»

Αὐτὴ τή στιγμή έμπήκε στην ταβέρνα κι ο Άντρέας με δύο συντρόφους του, κ' έκαλησπέρισαν. Και οί δύο εΐταν ντυμένοι σάν αὐτὸς με μαλακὸ μαῦρο καπέλλο και κόκκινο ζωνάρι με τή γιακέτα ριχτὴ άπάνου στοὺς νῶμους. Ὁ ένας εΐταν πλιὸ νέος από τὸν Άντρέα, ο άλλος πολὺ πλιὸ ήλικιωμένος, χαμηλώτερός του λίγο, δυνατὸς και κόκκινος, και τοῦμοιαζε στὰ σουσουμία και στὸ χρῶμα. Έκάθισαν και οί τρεῖς τους σ' ένα μπάγκο που άκόμα εΐταν άδειος κ' έγύρεψαν τοῦ ταβερνάρη κρασί. Έκείνο τὸ βράδυ ο Άντρέας εΐταν χαρούμενος. Έρριξε ὀπίσω τὸ πλατὺ του καπέλλο, άνασκούμπωσε τὴς μανίκες τοῦ πουκαμίσου του σὰ νάθελε νά δουλέψει και με τή χοντρή του φωνή, βλέποντας πῶς ὄλοι τοὺς έκοίταζαν, εΐπε :

(*) Ἡ ἀρχὴ τοῦ στὸν ἀριθ. 487.

«Μωρὲ παιδιὰ, τώρα που θάρθουνε οί εκλογές, νά ψηφίσετε, μωρὲ, ὄλοι τὸν ὑπουργό, μωρὲ! Αὐτὸς εΐναι ψωμοδότης για τή φτωχολογιά: μωρὲ δρόμους, μωρὲ φάμπρικες, μωρὲ θέατρα, μωρὲ δ,τι πείς, σὰς τὰ κάνει στοῦ Κορφούς. Κ' εσὰς, μωρὲ χωριάτες, θὰ σὰς χαρίσει για μία, λέει, τὸ πρᾶμα τῶν άρχόντων. Και μὴ δὲν άρχισε; Κόπιασε τώρα, μωρὲ άθρωπε, νά μὴν τότε ψηφίσεις, ὄχι μοναχὰ τὸν ψηφο και τὴ γυναῖκες σας δόστε του!»

Στὴν ταβέρνα έγέλασαν ὄλοι. Φανερὰ άρεσε ή κουδέντα τοῦ Άντρέα. Κ' ένας από τούς χωριάτες, ένας άδύνατος, άξούριστος γεροντούλης, από τούς σπάνιους που έφοροῦσαν άκόμα τή βράκα, άποκρίθηκε :

«Έγὼ έγνώρισα κυβέρνησεις και κυβέρνησεις και τήν Άγγλία· άφησε εκείνον τὸν καιρό· οί άρχόντοι έκάναν ὄ,τι ήθέλανε. Αἱ, ο Κωτσαντᾶς, ο Θεὸς σ' χωρές τονε, κάτι, κάτι· ποιὸς τὸ άρνιέται· μὰ καληώρα του, ο τωρινός, τοῦτος εΐναι για τή φτωχολογιά.»

Μὰ ο ένας από τούς συντρόφους τοῦ Άντρέα, ο πλιὸ νέος, τὸν έσκούντησε με τὸν άγκῶνα, και χαμηλόφωνα τοῦπε :

«Ὁ πεθερός σου!» — «Ποιός», έρώτησε ο Άντρέας γελῶντας και κοιτάζοντας τήν πόρτα όπου τώρα έμπαινε ένας γέροντας λιγνός, μικρόσωμος, κακοντυμένος, με λίγα γένεια στὸ πρόσωπο, και με άχνὰ βρησηλεμένα μάτια. «Μὰ ο Τρίγκουλος», τοῦ άποκρίθηκε ο άλλος, «ο άντρας τὴ σιόρας Έπιστήμης.» — «Άφησε, Άντώνη, νά σὲ χαρῶ, τὰ άστειά» τοῦ ξανάπε παίρνοντας σοδάρὸ ὕφος και έφώναξε τοῦ νειόφερτου: «Έλα, έλα μπάρμπα-Θανάση, έλα νά σὲ κεράσουμε.»

Ὁ τρίτος ο σύντροφος έδειξε πῶς έστενοχωριότουν κι ο Άντρέας τὸν έκοίταξε χαμογελῶντας.

«Καλησπέρα, παιδιὰ», εΐπε ο γέροντας σιμώνοντας. «Άχ, ή σιόρα Έπιστήμη, αν άργήσω θὰ με φωνάζει ὄλη τή νύχτα. Έχει καρδιά νά μὴν κλείσει μάτι. Και τώρα που άξιώσανε και τὰ παιδιὰ, τὴ δίνουν ξοπίσω και κείνα.»

Ὡς τόσο ο Άντώνης τοῦχε γιομίζει τὸ ποτῆρι και με τὸ χέρι τὸν έκαλοῦσε νά πιεῖ.

«Ὡς κ' ή Ρήνη», έρώτησε ο Άντρέας.

Ὁ πλιὸ γέρος από τούς συντρόφους τοῦρριξε μία ματιά κ' έκούνησε πικρὰ τὸ κεφάλι.

«Στὴν ὑγειά σας, παιδιὰ», εΐπε ο Τρίγκουλος, πιάνοντας τὸ ποτῆρι. Και άφοῦ τὸ κένωσε, άποκρίθηκε: «Ά, ή Ρήνη μου δὲ λέει λόγο. Μὰ ή σιόρα Έπιστήμη ὄλο τή Ρήνη και τή Ρήνη φέρνει μπροστά, γιατί, λέει, αὐτὴ εΐναι τώρα, λέει, τὸ μεγαλειτερο θεριό! λέει. Εΐναι σὲ ὦρα γάμου, και θέλει έξοδα και προικιά και βάσανα. Κ' έγώ, λέει, δὲ φέρνω τίποτα στὸ σπίτι. Μὲ άδικοδάνει δμως, γιατί τὸ λίγο που κερδίζω αὐτὴ τὸ φυλάει με τάλλα στὸν κομό. Κι ο κομός δὲν έχει παρὰ ένα κλειδὶ και τῶχει ή ἴδια τὸ κλειδί. Κ' εΐναι ὡς τόσο μωρὲ παιδιὰ ὄλο γκρίνια και παράπονα, πῶς δὲν έχει, πῶς εΐναι φτωχιά, κι άντίς, έγὼ τὸ ξέρω, της κάθονται τάλλα... καμπόσα.» Κ' έγέλασε.

«Πολλά, ἀλήθεια», ἐρώτησε ὁ Ἀντρέας μὲ περιέργεια.

«Μὰ παιδί μου, δὲν τὰ εἶδα δὲν ξέρω μήτε τὸ χρώμα τους! Θὰ ξέρεις καλῆτερά μου ἐσύ. Τὲς προάλλες ποὺ σοῦ δάνεισε τὰ ἑκατὸ τάλλαρα ἔκαμα ἐγὼ τὸ συδόλαιο, γιατί ἔτσι, λέει, τὸ θέλει ὁ νόμος· μὰ οὔτε τᾶπιακα, οὔδὲ τάειδα. Τᾶδωκες ὀπίσω, τὸ ξέρω, μά... Καὶ πῶς ἐπῆγε ἡ δουλειά, Ἀντρέα;» — «Μὲ δική μας Κυβέρνηση, ρωτᾷς; ὅπως ἤθελε ὁ Θεός. Ἐδγάλαμε καὶ μεῖς τὸ διάφορό μας. Καλὰ περὶ καλα. Πιὲ κι ἄλλο μπάρμπα-Θανάση.»

«Αἱ ἄς τὸ πιούμε, γι' ἀγάπη σας... καὶ νὰ φύγω!» Καὶ σὰ νὰ ἐθυμότουν κάτι ποὺ νὰ τῷχε λησμονήσῃ, εἶπε ἔπειτα ἀπὸ μίᾳ στιγμῇ χαμηλόνοντας τῇ φωνῇ. «Μὰ εἶναι τόσο ἀξία νοικοκυρά! Εὐλογία στὸ σπῖτι· τίποτα, δόξα νᾶχει ὁ Θεός, δὲ μᾶς λείπει. Μὲ τὸ διάφορο ποὺ τῆς ἔδωκες ἀποτέλειωσε τὰ προικιά τῆς Ρήνης καὶ τῇ τᾶχει τώρα ὅλα χαζίρι, ἴσιαμε τὸ βελόνι. Τί ἄλλο νὰ σοῦ κάνει ἡ γυναικα; Καὶ τῇ χεὶ χαζίρι καὶ τὰ τάλλαρα ποὺ θὰ πάρει.»

«Σὰν πόσα» ξαναρώτησε μὲ περιέργεια ὁ Ἀντρέας.

«Μωρὲ εἶσαι φόρτωμα, μωρὲ Ἀντρέα», τοῦπε ὁ πλιὸ γέρος ἀπὸ τοὺς συντρόφους του· «ἔτσι, μωρὲ, ρωτᾷνε γιὰ τ' ἄλλουνοῦ τὸ θηλυκό; τί σὲ γνοιάζει, μωρὲ, ἤθελα νᾶξερα.»

«Ἀφῆσέ τονε νὰ ρωτάει, μωρὲ Σπύρο», εἶπε ὁ γέρος· «οἱ κοπέλλες εἶναι γιὰ παντρειά· καὶ εἶναι καλὸ πρᾶμα, λέω, ν' ἀκούγεται ποὺ ἡ μία ἔχει κάτι, γιατί δὲν ἔχουνε κι ὅλες τάλλαρα. Σπάνιες μοναχά. Μὰ ἔλα ποὺ ἡ σιόρα Ἐπιστήμη δὲ μοῦ λέει σὰν πόσα θὰ τῇ δώσει. Ἄ, καλονυχτεῖστε... Ὅποιος θὰ πάρει, λέει, τῇ θυγατέρα μας, πρέπει νὰ διαλέξῃ ἄθροπο, κι ὅχι νὰ προτιμήσῃ τὰ ὄβολα. Καλὴ σας νύχτα, παιδιά... Μὰ λογιᾶζω τῇ δίνει, τρεῖς ἑκατοστές... Καλὴ νύχτα.»

Λέγοντας τὰ τελευταῖα λόγια ὁ γέρος εἶχε σηκωθεί τέλος καὶ σὰ φοβισμένος ἀπ' ὅλα τὰ σφάλματα ποῦχε κάμει ἤθελε τώρα νὰ φύγει. Καὶ στὴ γέρικη κουρασμένη μορφὴ του εἶταν ζωγραφισμένη ἡ δυσἀρέσκεια ποὺ ἔπρεπε τόσο ἐνωρὶς νὰ φύγει ἀπὸ τὴν ταβέρνα ποὺ τὴν ἀγαποῦσε περσότερο ἀπὸ τὸ σπῖτι του.

«Λίγα» εἶπε ὁ Ἀντρέας, ἐνῶ ὁ γέρος ἔφευγε. Ὅλη ἡ ταβέρνα τὸν ἑκαληνύχτισε.

«Τί θὰ τῇ δώσει, μωρὲ, τὰ μάτια της;» εἶπε ὁ Σπύρος σὰν πειραγμένος.

Τώρα ὁ Ἀντρέας ἐδᾶλθηκε νὰ τραγουδάει:

Ἀνάργη ἀνάργη νὰ βρεθεῖ, κάπου καὶ κάπου ἂν λάχει,
Κοπέλλα μὲ ξανθὰ μαλλιά καὶ μαῦρα μάτια νᾶχει.

Οἱ δύο συντρόφοι τοῦκαναν ὁ ἓνας «σιγόντο», ὁ ἄλλος «ἀμπάσσο» καὶ στίς τελευταῖες νότες ὅλη ἡ ταβέρνα τὸν ἐσυνόδεψε σὲ διαφορὲς φωνές, βασιτώντας στὰ τελευταῖα γιὰ πολλὴν ὥρα τὸ ἴσιο.

Ἀλλὰ σὰν ἐτελείωσε τὸ τραγούδι ὁ Ἀντώνης τοῦπε χαμογελώντας. «Δὲ σᾶλεγα ἐγὼ, ποὺ τῇνε θέλεις τῇ Ρήνῃ! Καὶ μοῦκανες τὸν Ἰντιάνο, αἱ;

Γιατί ρωτοῦσες γιὰ τὰ προικιά; Μὰ μὴν ἀκούς τὸ μεθύστακα. Ἡ Τρινκούλαινα εἶναι γιομάτη τάλλαρα· ὅλο τὸ Μαντοῦκι τὸ ξέρει· καὶ μὲ τέχνη, μπορεῖς νὰ τῇ βγάλεις, ἂ θέλεις πολλὰ πλεότερα. Ἐστάθηκε νοικοκυρὰ τετραπέρατη. Ἀλλὰ τόσα ἴσως. Καὶ τί κοπέλλα μιὰ φορά. Στὸ μπόργο, λογιᾶζω ἄλλη δὲν εἶναι.» — «Καὶ πάλε εἶναι λίγα» ἀποκρίθηκε ὁ Ἀντρέας κακοφανισμένος. «Ἀκούστε, μωρὲ παιδιά» εἶπε μὲ σοβαρὸ ὕφος ὁ Σπύρος, «μὴ μελετᾶτε τὰ ξένα θηλυκὰ στὴν ταβέρνα, μωρὲ. Τραγουδεῖστε, ἀστεγεῖτε, μιλεῖστε πολιτικά, κάμετε ὅ,τι ἄλλο θέλετε. Μὰ αὐτὰ τὰ πράματα στὴ μπάντα. Μωρὲ. Καλὴ παράκληση εἶναι ἡ θυγατέρα τοῦ Τρινκούλου, μὰ εἶναι, μωρὲ, γιὰ μᾶς; Γιὰ σκαφεῖτε το! Ἀπὸ τί οὔτε κατεβαίνει αὐτὴ καὶ ποῦ ἐμεῖς. Καὶ χίλια, μωρὲ, νὰ τῇ ἔδινε καὶ πάλε κακὰ. Πρέπει, ἂ θὰ παντρευτεῖς, Ἀντρέα, νὰ πάρεις ἀπὸ οἰκογένεια, μωρὲ, καὶ νὰ τὸ σηκώσεις ἀπ' ὅλες τῇ μεριὲς τὸ σπῖτι μας. Ἐγὼ τοῦπα, μωρὲ Ἀντώνη, μιὰ κουδέντα, κι ἂ μ' ἀκούσει ἐγλύτωσε. Ἄς μὴν ἀφοκράζεται τὸν κόσμο, μωρὲ, ἐγὼ τοῦ θέλω τὸ καλὸ του.»

«Ἀὖς γιὰ τὴ θυγατέρα τῇ Σάδβαινας, μπάρμπα» εἶπε ὁ Ἀντρέας πειραγμένος· «οὔτε νά...»

«Χωρὶδ κι ὅχι ὄνομα» ἀπάντησε σοβαρὰ πάλε ὁ Σπύρος.

«Εἶπαμε στὴν ταβέρνα, μωρὲ, δὲ γέρονται τέτοιες κουδέντες. Τραγουδεῖστε, μιλεῖστε, κάμετε ὅ,τι ἄλλο θέλετε, εἶπαμε. Καὶ τᾶχει, μωρὲ, αὐτὴ τὰ χίλια ποὺ χρειάζονται· κ' εἶναι ἀπὸ σπῖτι. Τί μπαίνει, μωρὲ, ποὺ ὁ κόσμος τὴν κακολογᾷ. Ἄς λέει. Δὲν πάει νὰ λέει; Σὰν τῇνε πάρεις, μωρὲ, τὰ φράξεις ὅλα τὰ στόματα. Ἡ ζήλεια τόνε κάνει, μωρὲ, νὰ μιλεῖ τὸν κόσμο. Πῶς λέει ὁ μυθος; «Ἡ ζήλεια νᾶτανε ψώρα... Θὰ τὴν εἶχε ὅλη ἡ χώρα», ἀποτέλειωσε γελώντας ὁ Ἀντώνης, κ' ἐδᾶλθηκε νὰ τραγουδάει:

Κακὰ τὰ χίλια πέριπερα κ' ἡ κακοειδὴ γυναῖκα.

Τὰ χίλια πέριπερα πετοῦν κ' ἡ κακοειδὴ ἀπομένει.

Ὅλη ἡ ταβέρνα ἐγέλασε ἀνοιχτόκαρδα.

«Μὰ, μπάρμπα, εἶπε ὁ Ἀντρέας ἀπαντώντας, «λογιᾶζω δὲ θὰ γένει τίποτα· καὶ θὰ φορήσω σὰν ἔρθῃ ἡ ὥρα μου ἀνύπαντρος κι ἄκλερος.»

«Ἀκόμα εἶσαι παιδί, μωρὲ, τί ξέρεις τί θὰ σοῦ πιτύχει» τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ Σπύρος.

«Μὰ ξέρω τί ἔχω νὰ κάμω» εἶπε ὁ Ἀντρέας. «Τώρα τῷδρηκα τὴν ἀποχὴ καὶ τὸ καταδόδιο, θὰ δουλέψω στὰ γερά, μὰ τὸν ἄγιο. Κι ἂν πᾶμε ἔτσι μπροστά, σὲ κᾶνα δύο χρόνια ξεχρεώνω καὶ διορθώνω τὰ πράματά μου. Ποῦ νὰ καρτερῶ ἀπὸ προῖκες! Μόνο νὰ μὴν πέσει ἡ κυβέρνηση, καὶ μᾶς βγοῦνε ὅλα ξυνά!» Κ' ἐφώνηξε: «Αἱ μωρὲ παιδιά, δὲ θὰ τόνε ψηφίσετε τὸν ὑπουργό;»

«Κ' ἐδῶ νὰ τόνε ψηφίσουμε» εἶπε ἓνας μάστορας ποὺ ἔπινε ὀρθὸς ἓνα κρασί, «τίποτα δὲν κάνει. Γιὰ πὲς μου, τί θὰ κάμουνε οἱ ἄλλες οἱ ἐπαρχίες. Ἐδῶ ἄς τοῦ πάρει καὶ τὸ ὀχτώ· ἡ χωριατιά εἶναι μαζὶ του· ἀμὴ ἄλλοῦ; Σᾶς τὸ δίνω γραφτό, ἡ Κυβέρνηση εἶναι πεσμένη.»

«Τὸ ξέρουμε», τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ Ἀντρέας «ποῦ ἐσὺ δὲν ἀνήκεις στὸ κόμμα, γιατί δὲν ἔφαιες ὅσα ἡ-
θελεις ἀπὸ τὴν ἐργολαβία τοῦ θεάτρου· μὰ τὸ χα-
τὴρ' δὲ θὰ σοῦ γένει.» Ὁ ἄλλος ἐκοίταξε δλόγυρά
του· καὶ ἀφοῦ ἐκατάλαβε πὼς κανέναν δὲν εἶταν μὲ
τὸ ἔρος τοῦ δὲν ἀπάντησε.

«Τί νὰ σὰς πῶ», ξακολούθησε ὁ Ἀντρέας, μι-
λῶν ὡς χαμηλόφωνα στοὺς συντρόφους τοῦ «ἃ γέ-
νει αὐτὸ ποῦ κρᾶζει τοῦτος ὁ κόρακας, τότες βέβαια
δὲ μένεις ἄλλο παρὰ ἡ παντρεία. Σὲ δύο μῆνες τὰ
χρέγια δὲ βγαίνουν. Αἱ μπάρμπα, τᾶχει τὰ χίλια
αὐτὴ ποῦ λές;»

«Καὶ περσότερα» τοῦ ἀποκρίθηκε χαρούμενος.
«Ἐγὼ, μωρέ, σοῦ τὰ καταφέρνω ὅπως θέλει ὁ Θεός·
καὶ θὰ μὲ συχωρᾷς μιὰ μέρα μωρὲ παιδί.»

«Μὰ ἔχει κάτι μάτια ἡ ἄλλη», εἶπε πάλε ὁ
Ἀντρέας, κουνώντας τὸ κεφάλι του — «Ἄ ἡ Ρή-
νη τοῦ Τρίνκουλου, αἱ ;» εἶπε ὁ Ἀντώνης πίνον-
τας μιὰ γουλιὰ κρασί καὶ χτυπώντας τὰ χεῖλη του.
«Μὲς στὴν καρδιά μπήγεται τὸ βλέμμα της. Καὶ ἀ-
νάκουστη, καὶ ἀμελέτητη καὶ δουλεύτρα. Ὡ νᾶ-
μουνα ἐλεύτερος!»

«Θὰ τὴν ἐπαιρνα, μὰ τὸν ἄγιο», εἶπε ὁ Ἀν-
τρέας σηκώνοντας τὸ καπέλλο του, «μὰ τί νὰ σοῦ
κάμω. Εἶναι βλέπεις τὰ ὅδοι. Γιὰ τὴν οἰκογένεια
τόσο τόσο δὲ θὰ μ' ἐγνοιαζε. Ὡς καὶ οἱ ἀρχόντοι
παίρνουνε τὴν δοῦλες τους καὶ χειρότερες. Κάποιος
δὲν ἐπῆρε μιὰ δημόσια ἀπὸ τὸ δρόμο, καὶ τώρα κά-
νει καὶ βίζιτες μαζί της, κι αὐτὴ πάει σ' ὅλα τ' ἀρ-
χοντικά, καὶ τὴν ἔχει στὰ μεταξωτὰ ντυμένην; Ἐμὲ
μπάρμπα ἡ Ρήνη, νὰ ζεῖς, ντροπὴ δὲ θὰ μούφερνε.»

«Πάρτηνε Ἀντρέα» εἶπε ὁ Ἀντώνης, «αὐτὴ
εἶναι γυναίκα γιὰ τὸ σπίτι σου.»

«Τί τοῦ λές, μωρέ», εἶπε ὁ μπάρμπα, «αὐτὴ
γιὰ μᾶς δὲν εἶναι· δὲν ἔχει παράδες. Ἐγὼ τοῦπα
τί ἔχει νὰ κάμει.»

«Νὰ τὴν ὀδινε μοναχὰ ἡ Ἐπιστήμη τὰ χίλια,
κ' ἐβλεπες» εἶπε ὁ Ἀντώνης. — «Ἄ δὲν εἶτανε»
εἶπε ὁ Ἀντρέας «τὸ σπίτι μου σ' αὐτὴ τὴν περίλη-
ψη, καὶ τίποτα νὰ μὴν εἶχε, πὰρὰ μοναχὰ ὅ,τι φο-
ρεῖ τὴν καθημερινή, τὴν ἐπαιρνα γιατί ἔχει ξανθὰ
μαλλιά καὶ κάτι μάτια!... καὶ κοιτάζει τόσο ἄθωα,
τόσο γλυκά. Τώρα τὸ κατάλαβα πῶς εἶναι ὁμορφη.
Ἐγίνηκε μιὰ κοπελλιάρια! Ἐξεσπύρδωσε μὲ μίαν.
Οὔτε ἡ χώρα δὲν ἔχει μίαν ὅμοια. Μὰ τί κάνουνε
τὰ τάλλαρα, ἀνάθεμά τα κι ὅπου τὰ ἀνάδειξε.»

«Τὸ λές γιατί δὲν ἔχεις», τοῦπε πονηρὰ ὁ
μπάρμπα σουφρώνοντας τὸ μέτωπο. «Πάρε, μωρέ,
αὐτὴν ποῦ σοῦ λέω ἐγὼ, καὶ βλέπεις ἃ δὲν τὰ
βλοήσεις. Ζωὴ χαρισάμενη, μωρέ. Τάλλαρα, μὴ
λές; Αὐτὰ εἶναι οἱ θεοὶ σὲ τούτην τὴ ζῆς! Φάε, ἀ-
γάπη, μωρέ.» Κ' ἔκαμε μὲ τὸ χέρι του τὸ βιολὶ ἀ-
πάνου στὴν κοιλιὰ του. «Μὰ ψηλὰ τὴ γούνα σου,
Ἀντρέα, κοίταξε μὴ σοῦ τὴν κολλήσουνε, μωρέ, καὶ
δὲν ἔχεις ξεμπερδεμούς. Μὴν παραπερνᾷς τὸ καν-
τούνι της. Μοῦ λένε, πὼς τῆς μιλεῖς κι ὅλας.»

«Παιδοπούλα τὴν ἐγνώρισα καὶ νὰ μὴν τὴ μι-
λῶ; Γιατί ;»

«Γιατί ἐγίνηκε γυναίκα», τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ
μπάρμπα μὲ σοβαρὸ ὄφρος.

(Ἀκολουθεῖ)

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

ΠΕΤΡΑΡΧΗ ΣΟΝΕΤΟ 102

(le caldi sospiri)

Ἀμέτε, ἀνασασμοὶ θερμοί, στὴν κρύα τῆς καρδιά,
Σπάστε τὸν πάγο ποῦ φραγμὸ στὴν συμπονιάτης βάνει,
Κι ἂν φτάνει ἀνθρώπου προσευχὴ στὸν οὐρανὸ βαθιά,
Ἡ χάρις τοῦ ἦ κι ὁ θάνατος τὰ βάσανά μου ἂς γιάνει.
Ἀμέτε, λογισμοὶ γλυκοί, καὶ πέτε τῆς πλατεῖα,
Τὰ πάθια μου, ποῦ ἡ ὁμορφὴ ματιά τῆς δὲν τὰ φτάνει,
Κι ἂν ἐμποδίζει τ' ἄστρο μου ἡ ἐκείνη μὲ ἀπονιά,
Ἄς φύγω ἀπ' τὴν ἐλπίδα μου, ἂς φύγω ἀπὸ τὴν πλάνη,
Νὰ πεῖτε ἔχετε δύναμη, ἀλλὰ ἴσως κι ὄχι τέλεια,
Ποῦ ἐνῶ ἡ ζωὴ μου σκοτεινὴ κι ἀνήσυχη διαβαίνει,
Αὐτὴ περνᾷ τις ὥρες τῆς μὲ εἰρήνη καὶ μὲ γέλοια.
Μαζί σας εἶναι ὁ Ἐρωτας, ἀμέτε θαρρεμένοι·
Καὶ ἡ τύχη μου λιγώτερο κακὴ θάναί μιὰ μέρα,
Ἄν στὰ σημάδια τοῦ ἡλίου μου γνωρίζω τὸν ἀγέρα.

ΔΗΜ. ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΣ, γιατρός

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

ΠΡΟΤΟΤΥΠΑ ΕΡΓΑ

ΘΕΑΤΡΟ ΚΥΒΕΛΗΣ. «Ὅταν λείπει τὸ χρῆ-
μα» δράμα σὲ τρεῖς πράξεις τῆς δας *Εὐγενίας*
Ζωγράφου.

Τὸ ἔργο πλέκεται γύρω σὲ μιὰ ὁμορφὴ κόρη,
ποῦ βλέπεις τοὺς ἀντρες νὰ ἐπιθυμοῦν τὴν ὁμορφιά
τῆς μόνο μὲ ταπεινοὺς σκοποὺς, δίχως κανεὶς ν' ἀν-
τιποκρίνεται στὴ λεύτερη καὶ γενναία ψυχὴ τῆς.
Καὶ τὴν ὥρα ποῦ πίστεψε πὼς γεννήθηκε γιὰ αὐτὴ
μιὰν ἀληθινώτερη ἀγάπη στὰ στήθια ἐνὸς ἀφεγά-
διαστου στοὺς κοινωνικοὺς τρόπους νέου, ἔρχεται
μιὰ τραγικὴ ἀπάτη νὰ τῆς δείξῃ πὼς βρίσκεται μέσα
στὸν κόσμον τέλεια ὁλομόναχη. Ὁ νέος ποῦ τῆς ἔ-
ταξε ἀγάπης παράδεισους, τὴν ἀφίνει τὴν τελευταία
στιγμὴ μαθαίνοντας πὼς τῆς λείπει ἡ πλούσια προί-
κα ποῦ ὀνειρευότανε, καὶ παίρνει μιὰ τῆς ἀντίζηλη
ξαδέρφη, ποῦ δὲν εἶχε τίποτ' ἄλλο ἀγαθὸ ἀπὸ τὸ
χρῆμα.

Τὸ δράμα τῆς δ. Ζωγράφου, γραμμένο στὴν
καθαρρεύουσα, δὲν εἶχε ἀπὸ τὴν τεχνικὴ μεριά κα-
μὴ ἐμαλότητα νὰ μᾶς παρουσιάσῃ. Ἀκανόνιστα
ἐμπνευσμένο, ἀταχτα ὕφασμένο, περισσόλογον γραμ-
μένο. Μιὰν ἀνάδαθη ψυχολογία χαραχτήριζε τὰ
πρόσωπα ὅλα, ἀκόμα καὶ τὴν ἡρωίδα, καὶ ὁ σκο-
πὸς τοῦ ἔργου δὲν ἔδειχνε πρωτότυπη τάση οἱς
ιδέες ποῦ βάλθηκε νὰ ξετυλίξῃ ἀπὸ τὴ σκηνή. Ἡ